

Vi kan vente oss en moderniseringsreform

Taler
Jan Tore Sanner

Dato
6 mars 2014

Sted
Trondheim

Omstendigheter
Foredrag ved KLPs kommunekonferanse

- 1 Kjære alle sammen.
Takk for invitasjonen.
I programmet har innlegget mitt fått overskriften:
Kommune-Norge i endring. Hvilke reformer kan vi vente oss?
- 5 Skal svare med en gang:
Vi kan vente oss en moderniseringsreform.
- Det vil si vente er feil. Reformarbeidet er i gang.
- 10 Målet er mer tillit til lokalsamfunn, gründere, frivilligheten og enkeltmennesker.
- Vi ønsker et samfunn som utvikles mer nedenfra - da må vi styre og regulere mindre ovenfra.
- 15 Modernisering, utvikling, forandring, innovasjon pågår allerede i mange kommuner. Kommune-Norge er godt i gang. Slik det alltid har vært. Men vi må gjøre mer.
- Svaret på de store velferdsutfordringene, er ikke bare mer penger. Vi må jobbe
- 20 smartere, skape større fagmiljøer og legge til rette for mer innovasjon og kreativitet i hvordan velferd skapes.
- Se på disse bildene (viser frem bilder):
- 25 Dette er eksempler på innovasjons- og utviklingsarbeid.

Øverst til venstre har vi Elin Wikmark Darell, IKT-leder i Stjørdal kommune og

Værnes-regionen.

30

Kåret til årets kommuneprofil av Kommunal Rapport. Markert seg som talskvinne for lokal innovasjon, men også nasjonal samordning der det er nødvendig. Satsingen i Værnesregionen har blitt lagt merke, også fra næringssiden. Her utnyttes teknologien slik at det er trygt og godt for de eldre å
35 være hjemme lenger. Men teknologien skaper ikke endring i seg selv - det krever både organisasjon og kompetanse for at kommunen faktisk skal levere.

En rekke kommuner er i gang med å se på hvordan de kan bruke velferdsteknologi for å gi bedre omsorg til sine innbyggere.

40

Øverst til høyre ser vi medarbeidere i Grong kommune.

Kommunen deltar i prosjektet Sammen om en bedre kommune, og har som ambisjon å redusere fraværet og øke nærværet. Det vil skape et arbeidsmiljø som fører til motivasjon og trivsel, aktivitet og effektivitet. Et arbeid som selvsagt
45 betyr noe i hverdagen for innbyggerne i Grong, men også for nasjonalregnskapet i Norge. Sykefravær og ineffektive arbeidsprosesser går utover tjenestetilbudet og er dyrt for kommunene. Hvis alle kommuner gjorde som Grong, blir det morsommere både å være medarbeider i Grong og kommunalminister med ansvar for den økonomiske rammen - og det blir bedre
50 å være innbygger.

Nederst til venstre ser dere medarbeidere i Nøtterøy kommune.

Kommunen var ikke fornøyd med arbeidet innen psykisk helse og rus. Samarbeidet internt var for dårlig. Prosjektet i Nøtterøy kommune heter «Rett
55 person til rett tid og rett sted». Formålet er, som navnet tilsier, å ha riktig bemanning, med riktig kompetanse der det er behov.

Nederst til høyre ser vi Facebook-siden til Sarpsborg kommune.

Kommunen har høstet heder og ære for en side som tar innbyggerne og
60 brukerne på alvor.

Hvor det legges vekt på at innholdet skal ha verdi for alle parter.

Jeg mener det er viktig å løfte frem de gode eksemplene.

Vi liker alle å bli sett og vi kan alle lære av de gode eksemplene.

65 Derfor vil vi etablere en innovasjonspris for kommunene.

Vi har satt av 500 000 kroner, som samtlige norske kommuner kan søke på -

innen 1. april.

- 70 Vi kan ikke detaljstyre innovasjon. De gode løsningene utvikles av ledere og medarbeidere som vises tillit og som får rom til å finne dem. Derfor vil vi ha mer tillit og mindre detaljstyring.

- 75 Innovasjon er både å ta i bruk ny teknologi eller nye løsninger, men det kan også være å tenke nytt på hvordan vi skaper gode velferdstjenester og hvordan vi organiserer oss. Ønsker både å premiere en kommune som virkelig tenker nytt - og bidra til at kommunene skal kunne lære av hverandre.

- 80 Hvorfor snakker jeg om modernisering - om å fornye, forenkle og forbede - på inn- og utpust - når kommunesektoren alltid har vist evne til å utvikle og omstille seg?

- Riktig at kommunene har en stolt historie som velferdspionerer. Kommunene tok initiativ til mange velferdsordninger og tjenester som senere er blitt
85 nasjonale. Utfordringen nå dreier seg om hvordan vi skal videreutvikle velferdssamfunnet og møte morgendagens utfordringer.

- Vi har store demografiske utfordringer foran oss.
Frem mot 2040 blir det nesten dobbelt så mange personer over 67 år som det er
90 i dag.

Tallet på de over 80 år blir doblet.

Antall yrkesaktive øker derimot ikke i takt med utviklingen.

Om noen tiår er det kommuner som bare vil ha 2 yrkesaktive per pensjonist og for enkelte nærmer det seg 1 til 1.

- 95 Vi blir stadig flere eldre, sprekere ja, men ikke mindre forventningsfulle.

Betyr at forventningene til det kommunale velferdsnivået vil øke.

Blir tøft å skaffe kompetente medarbeidere til barnevern, omsorg for demente eller hjelp til de som sliter med psykiske helseutfordringer eller rus.

Mange kommuner kjenner allerede på dette.

- 100 Kampen om kompetansen blir bare tøffere. Og det er dessverre de mest sårbare brukerne, de som trenger velferdstjenestene mest, som taper om kommunen mangler kompetanse.

Forventningene til at kommunene skal bidra til gode og trygge lokalsamfunn vil også øke.

På sett og vis prisen vi må betale for å ha et vellykket samfunn der gode kommuner bærer mye av velferden på skuldrene sine. Børen blir ikke mindre. Derfor trenger kommunene større muskler.

110

Mange kommuner og lokalpolitikere ser hvilke utfordringer vi har i vente. Jeg er overbevist om at dette er grunnen til at det i følge Kommunal Rapports oversikt pågår debatt om kommunegrenser, struktur og organisering i vel 300 kommuner for øyeblikket.

115

Som kommunal- og moderniseringsminister har jeg ansvar for to av regjeringens åtte satsingsområder:

- Levende lokalsamfunn: Kommunereform

120

- Sikre gode tjenester i ti-årene som kommer

Robuste fagmiljø Møte vekstutfordringene rundt byene

125

- Styrke lokaldemokratiet

- Flere oppgaver, mer ansvar og selvstyre

- Enklere hverdag for folk flest: Fornye, forenkle og forbedre offentlig sektor

130

Prosjektene henger sammen.

Vi gir kraft til moderniseringsarbeidet. Ved å slå sammen

Fornyingsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og planavdelingen fra Klima- og miljødepartementet, kan vi se arbeidet med modernisering og kommunepolitikk i sammenheng.

135

Et område som illustrerer dette - den digitale utviklingen.

Kan se statlig og kommunal modernisering ved hjelp av IKT i sammenheng.

Mange kommuner mener at statsetater ikke tar hensyn til kommunesektorens behov ved utarbeidelse av nye IKT-systemer.

140

Hver enkelt kommune har ansvar for hvordan de benytter IKT.

Samordning av IKT-tjenester og IKT-løsninger må bli bedre - både innad i staten og mellom stat og kommune.

Er i gang med å se på hvordan Difi - Direktoratet for forvaltning og IKT - skal arbeide framover.

Inkluderer også arbeid mot kommunesektoren.

Også gevinst ved å se planavdelingens ansvar i sammenheng.
Nå kan vi se hele plan- og bygningsprosessen i sammenheng.

150

Vi har satt fart på forenklingsarbeidet.

Målet er:

- Å holde byggekostnadene nede
- Kutte tidsbruken og antall innsigelser i planprosessen
- 155 - Forenkle bygningsloven for innbyggere, næringsliv og kommuner.

Norge har en god forvaltning og en offentlig sektor som fungerer bra på mange måter.

Samtidig har vi åpenbare utfordringer - blant annet påpekt i Gjerv-
160 kommisjonen.

- For dårlig gjennomføringskraft
- For mye detaljstyring - for lite oppmerksomhet om resultatene
- For mange planer, dobbeltarbeid og rapportering

165 Vi tar tak i disse utfordringene:

- Sikre at dyktige medarbeidere kan bruke mer tid på å løse viktige oppgaver og mindre tid på rapportering
- Sikre at brukerne får raskere og bedre hjelp.

170 Hva gjør vi?

For mye rapportering - for mange mål. Mer enn fordoblet under de rødgrønne.
Dobbelt så mange mål gir ikke dobbelt så gode resultater
- Færre og tydeligere mål - Færre rapporteringskrav.
Det vil frigjøre ressurser også i kommunene.

175

Og dere kan, selv om dere er praktikere med tett kontakt med innbyggerne, sikkert redusere egne interne krav.

HOD-ministeren har halvert kravene til sykehusene.

180 Dere kan trolig også redusere kravene i deres virksomheter.

Både i stat og kommune handler det om å gi rom til ledelse.

Sørge for å ha sterke, kompetente ledere og trygge medarbeidere som er opptatt

185 av resultater.

Tillit - mindre detaljstyring Ansvarsplassering - mindre ansvarspulverisering
Samhandling - mindre sektortenkning

190 - Jakter også på tidstyver.

Både ineffektive arbeidsprosesser og unødvendig komplisert regelverk.

Responsen på dette initiativet har vært god.

Vi har utfordret alle statlige etater - men også KS.

Vi skal gå kritisk gjennom både rundskriv og forskrifter som skaper mer

195 papirarbeid enn gode resultater.

Vi skal forenkle språk og digitalisere nye tjenester.

Det vil gi resultater.

200 Tidstyvene er overalt. Også i kommunene - noen kan dere ta tak i selv, noen kan vi kanskje fjerne for dere?

Min appell er klar:

Finn dem. Fjern dem.

Dette er å fornye, forenkle og forbedre i praksis.

205 Det er ingen tvil om at den statlige styringen overfor kommunene er for stor og den har vært økende.

Kommunene har fått mange nye oppgaver, men fordi kommunene ikke alltid er robuste til å løse oppgavene selv, har mye makt og ansvar blitt flyttet bort fra kommunestyresalen -

210 over i interkommunale selskap og samarbeid.

Etter hvert som forskjellene mellom kommunene har økt, har også den statlige detaljstyringen økt.

Vi har med andre ord opplevd en sentralisering av makt.

215 Mitt utgangspunkt er klart.

Vi skal styrke lokaldemokratiet. Vi ønsker å redusere den statlige styringen. Vi må tåle nasjonale standarder. Men må også tåle lokal tilpasning.

Vi har et mangfoldig land hvor utfordringene varierer.

Men en ting fordeler seg ganske likt; nemlig vettet.

220 Det er ikke sentralisert til Oslo og staten.

Så hvorfor skal makten konsentreres?

Vi vil flytte makt og ansvar til større og mer robuste kommuner.

Vi skal styrke lokaldemokratiet.

225 Vi vil vise mer tillit til lokalpolitikere og til kommunene.

Kommunene må få mer handlingsrom.

Og vi må sette kommunene i stand til bruke handlingsrommet.

Derfor kommunereform.

230 Regjeringen har nå fastsatt målene for den kommende kommunereformen:

1) Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver.

Det vil redusere behovet for interkommunale løsninger - flytte beslutningene tilbake til kommunestyret.

235 Vil redusere behovet for statlig detaljstyring for å sikre nasjonale behov.

Velferdstilbudet tilpasses i større grad innbyggernes behov og kan skapes av de som kjenner innbyggerne best.

2) Gode og likeverdige tjenester

240 Kommuner med bedre kapasitet og kompetanse betyr gode og likeverdige tjenester over hele landet.

Større fagmiljø er bedre arbeidsmiljø, gir bredde i kompetansen og arbeidsområder, særlig i små og spesialiserte tjenester.

245 3) Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag.

Kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning.

Bedre i stand til å takle uforutsette hendelser og utviklingstrekk, i dag er mange kommuner sårbare for endringer.

250 Også mer effektiv bruk av ressurser innenfor begrensede økonomiske rammer.

4) Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Vi ønsker en kommunesektor som er bedre i stand til å løse regionale og nasjonale utfordringer.

255

Hvilke utfordringer?

For eksempel å se arealbruk og transportbehov i sammenheng. Mange byregioner vokser raskt. Det er behov for å kunne se areal- og samfunnsplanleggingen i sammenheng

260

Flere steder lite samsvar mellom kommunegrensene og folks hverdagsliv.

Kommunegrensene må i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

265 Kommunesektoren må kunne håndtere samfunnssikkerhet og beredskap, næring, miljø og klima.

Og - ikke minst viktig at kommunene kan ivareta den sosiale utviklingen i kommunen.

270

En del av kommunereformen er også å desentralisere flere oppgaver til robuste kommuner.

Vi starter et arbeid for å gjennomgå oppgavene til fylkeskommunene, fylkesmennene og staten med sikte på å gi mer makt og myndighet til kommunene.

275

Kommunereformen er moden og den er ønsket, og den skal gjennomføres i denne perioden.

280

- I slutten av denne måneden kommer ekspertgruppens første utredning.
- I mai legger vi frem en melding til Stortinget om mål og virkemidler.
- Vi vil invitere Fylkesmenn og KS til å legge til rette for gode lokale prosesser
- Våren 2015 legger vi frem en melding om nye oppgaver til større og robuste kommuner

285

Jeg vil understreke at kommunereformen ikke er en H/Frp-reform. Reformen skal bygge på bred enighet i Stortinget og samarbeid med kommunene.

Det er en lokaldemokratireform som skal sikre innbyggerne gode tjenester i ti-årene som kommer.

290

Vi skal som sagt legge til rette for regionale og lokale prosesser, der kommunene selv kan diskutere hvilke kommuner de ønsker å slå seg sammen med.

Mange kommuner i gang med å diskutere hvordan de skal møte utfordringene - og noen ønsker klarere rammer eller føringer.

295

Regjeringen har nå pekt ut målene - hvor vi skal. Vi inviterer blant annet dere i salen her til å delta i å lage veien dit.

Ta ansvar på vegne av fremtidige innbyggere, se på hvilke utfordringer dere har, hvem som er naturlige å samarbeide med og hva dere kan få til sammen.

300

Min appell er at alle lokalpolitikere nå viser lokalt lederskap og griper sjansen til å påvirke reformarbeidet.

305

Spurte innledningsvis:

Hvilke reformer kan Kommune-Norge vente seg?

Først og fremst reformer som

- tar innbyggerne på alvor

310 - tar medarbeiderne på alvor

- tar fremtiden på alvor.

Takk for oppmerksomheten.

315

Kilde

www.regjeringen.no

Emner

Foredrag, Kommunepolitikk, Kommunesammenslåing

320

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/vi-kan-vente-oss-en-moderniseringsreform>

325

330

335